

İRAN'IN HEMEDAN İLİNİN GÜNCEL ETNİK VERİLERİ VE TÜRK NÜFUSU ÜZERİNE*

 Abdulkadir Atıcı**

ÖZET

Günümüz İran coğrafyası Türkoloji çalışmaları açısından son derece önemlidir. Derin bir tarihe ve medeniyete sahip olan bu coğrafya gerek tarihî arka planıyla gerekse de günümüz itibarıyla zengin bir hazine durumundadır. Bu hazinenin keşfedilmesi ve anlaşılması için İran Türkoloji çalışmalarında pek çok disiplin kendi zaviyesinden önemli sorulara cevap aramakta ve elde ettikleri verileri farklı disiplinlerin de kullanabileceği şekilde bilim dünyasıyla paylaşmaktadır. Bu bağlamda İran Türkoloji çalışmalarının önemli sorularından biri de şudur: “Günümüz İran’ında Türk nüfusu ne kadardır?” Bu makalede İran’ın Hemedan iline ait nüfus ve etnik verileri üzerinde durulmaktadır. Makalenin çerçevesini 2020 yılında Ahmet Haydari tarafından yayımlanan “Hemedan İlinin Siyasi Bölümlerinin Tarihi” adlı çalışmasındaki veriler oluşturmaktadır. Haydari’nin çalışmasındaki etnik gruplara ait veriler tespit edilmiş ve günümüzde Hemedan ilinde başta Türkler olmak üzere hangi etnik gruplar yaşamaktadır ve nüfusları nedir sorularına cevap aranmıştır. Konu ele alınırken önce tümdengelim yöntemi uygulanmış; İran’dan başlanarak Hemedan iline kadar gerekli bilgiler bir sıra hâlinde sunulmuştur. Hemedan iline ait nüfus verileri ve etnik veriler sunulurken ise tümevarım yöntemi uygulanmış ve veriler köylerden başlanarak ilin tamamını kapsayacak şekilde bir sıraya dizilmiştir. Son olarak da rakamlardan oluşan nicel veriler, nitel bir incelemeye tabi tutularak Hemedan ilindeki başta Türkler olmak üzere tüm etnik gruplar ile ilgili somut çıktılar elde edilmiştir. Elde edilen somut çıktılar, Türk nüfusunun Hemedan ilinin toplam nüfusunun yaklaşık %60’ını oluşturduğunu göstermiştir. İl genelinde Türklerden sonra sırasıyla Lorlar %17,09; Farslar %10,49; Lekler %7,80 ve Kürtler %4,81 nüfusa sahip gruplar olarak tespit edilmiştir. Etnik grupların il genelindeki coğrafi dağılımına bakıldığında ise Türkler Hemedan ilinin yaklaşık %60’ında en çok nüfusa sahip etnik grup olarak karşımıza çıkmıştır. Geriye Kalan %40’lık kısımda ise diğer etnik grupların nüfus çoğunluğuna sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Hemedan ilinin merkezi düşünüldüğünde, merkezden kuzeye doğru Türk, merkezden batıya doğru Kürt, merkezden güney ve güneybatıya doğru Lor ve Lek, merkezden güneydoğu ve doğuya doğru ise Fars nüfusunun yoğunlaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İran, Hemedan İli, Etnik Gruplar, Türk Nüfusu.

* Atıf/To Cite: Atıcı, A. (2023). İran’ın Hemedan ilinin güncel etnik verileri ve Türk nüfusu üzerine. *Türkiye İnan Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 45-87.

** Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Kırklareli, Türkiye, aticiabdulkadir@gmail.com

ON THE CURRENT ETHNIC DATA AND THE TURKISH POPULATION OF THE HAMADAN PROVINCE OF IRAN

ABSTRACT

Today's Iranian geography is extremely important in terms of Turcology studies. This geography, which has a deep history and civilization, is a rich treasure both with its historical background and today. In order to discover and understand this treasure, many disciplines seek answers to important questions from their own point of view in Iranian Turcology studies and share the data they have obtained with the scientific world in a way that different disciplines can use. In this context, one of the important questions of Iranian Turcology studies is: "What is the Turkish population in today's Iran?". This article will focus on the population and ethnic data of the province of Hamadan in Iran. In this sense, the framework of our study consists of the data in the study titled "History of Political Divisions of Hamadan Province" published by Ahmad Heydari in 2020. The data on ethnic groups in Heydari's study were determined by us and answers were sought to the questions of which ethnic groups, especially Turks, live in the province of Hamadan today and what is their population. While dealing with the subject, the deductive method was applied first; Necessary information is presented in a row starting from Iran to the province of Hamadan. While presenting the population and ethnic data of the province of Hamadan, the inductive method was applied and the data were arranged in an order to cover the entire province, starting from the villages. Finally, the quantitative data consisting of numbers were subjected to a qualitative analysis and concrete outputs were obtained about all ethnic groups, especially Turks, in the province of Hamadan. The tangible outputs have shown that the Turkish population constitutes approximately 60% of the total population of Hamadan province. In the province, after the Turks, the Lors are 17.09%, respectively; Persians 10.49%; Leks were determined as 7.80% and Kurds as 4.81% population groups. When we look at the geographical distribution of ethnic groups throughout the province, Turks are the ethnic group with the most population in approximately 60% of the province of Hamadan. In the remaining 40%, it was concluded that other ethnic groups had the majority of the population. Considering the center of Hamadan province, it is seen that the Turkish population from the center to the north, Kurdish from the center to the west, Lor and Lek from the center to the south and southwest, and Persian population from the center to the southeast and east.

Keywords: Iranian, Hamadan Province, Ethnic Groups, Turkish Population.

Giriş

Günümüz İran coğrafyası Türkoloji çalışmaları açısından son derece önemlidir. Derin bir tarihe ve medeniyete sahip olan bu coğrafya Türkoloji çalışmaları açısından keşfedilmeyi bekleyen zengin bir hazine durumundadır.

Bu hazinenin keşfedilmesi ve anlaşılabilmesi için araştırmacılar tarihsel süreci ve günümüze araştırmaya devam etmektedir. Tarihsel süreç incelenirken Türklerin ve Türkçenin çok önemli

bir kesiti mercek altına alınmakta elde edilen verilerle geçmişe ve günümüze ışık tutulmaktadır. Günümüze ait çalışmalarda ise en az tarihsel süreç kadar önemli olan mevcut durum tespit edilmekte, güncel ve gerçek veriler üzerinden akademik çıktılar elde edilmektedir.

İran Türkoloji çalışmalarında farklı disiplinler önemli sorulara cevap aramakta, elde ettikleri verileri başka disiplinlerin de kullanabileceği şekilde bilim dünyasıyla paylaşmaktadır. Bu bağlamda İran

Türkoloji çalışmalarının önemli sorularından biri de şudur: “İran’da Türk nüfusu^[1] ne kadardır?”. İran’da etnik grupların sayısını gösteren bir çalışma olmadığı için bu konu hakkında bazen duygusal bazen de art niyetli rakamların zikredildiği görülmektedir^[2].

Resmî veriler olmasa da bazı kaynaklarda hem İran’daki Türk yerleşim yerleri hem de Türk nüfusu hakkında bilgi bulunmaktadır.^[3]

Bu makalede Hemedan iline ait nüfus verileri ve etnik veriler üzerinde durulacaktır. Hemedan’a ait veriler ise Haydari^[4] (2020)^[5]’den^[6] alınacaktır. Haydari’nin çalışması giriş, sonuç ve kaynakça dışında 11 bölümden oluşmaktadır. Yazar eserinde Hemedan ili ve idari bölümlerinin tarihi hakkında

bilgi verdikten sonra ilin 1966-2016^[7] yılları arasındaki nüfus verilerini paylaşmaktadır. Paylaşılanlar arasında köylerde yaşayan etnik gruplar ve konuşulan dillere ait ilin resmî makamlarından alınmış ve yazarla yapılan görüşmeyle de teyit edilmiş bilgiler vardır.

Aşağıda ilgili çalışmadaki etnik gruplar nüfuslarıyla birlikte tespit edilmiş ve il genelinde oranları hesaplanmıştır. Veriler işlenirken köylerin bağlı olduğu *dehistan* (*dehestān*) idari yapısından başlanarak sırasıyla *köy* (*rustā*)^[8], *dehistan* (*dehestān*), *bucak* (*bexş*), *ilçe* (*şehrestān*) ve *il* (*ostān*)^[9] şeklinde küçükten büyüğe doğru bir yol izlenmiştir. Böylelikle veriler üzerinde yapı-

- 1 İran’daki Türk nüfusu ile ilgili bazı kaynaklarda zikredilen rakamlar şu şekildedir: Rafael Blaga: 20 milyon (1997, s. 276); Mehmet Saray: 25 milyon (1999, s. 19); Ali Rıza Sarrafi: 25 milyon (1999; 2005, s. 60-71); Kadir Güldiken: 33 milyon (1998, s. 47-48); Mahmut Ali Çehregani: 34 milyon (2002, s. 73); Recep Albayrak: 31 milyon (2013, s. 369-370); Gün Taş: 20-30 milyon (2017, s. 130).
- 2 İnternet aramalarında ya da sosyal medyada İran’da Türk nüfusuna ait bilgiler incelendiğinde en düşük rakam ile en yüksek rakam arasındaki makas iyice açılmakta ve 15 milyon ila 50 milyon arasında rakamlar zikredilmektedir.
- 3 Konunun dışına çıkmamak adına burada sadece ilgili çalışmaların künye bilgileri verilecektir. Detaylı bilgi için bk. Rezmara, 1949-1960; Penaheyan, 1972-1973; Atıcı, 2017; Shahgoli ve Yaghoobi, 2022.
- 4 Eserin tam künyesi şu şekildedir: Haydari, A. (2020). *Tarih-i Taksimat-ı Siyasi der Ostan-ı Hemedan (Hemedan İlinin Siyasi Bölümlerinin Tarihi)*. Entesarat-ı Peyrovan-ı Velayet.
- 5 Kitabın Farsçadan Türkçeye tercümesi üzerine çalışmamız devam etmektedir. Tercüme tamamlandığında Türkiye’de yayımlanacaktır. Bu nedenle makalenin de sınırlarını aşmamak adına kitap hakkında detaylı bilgilendirme yapılmayacaktır.
- 6 Eser adı bundan sonra TATSOH olarak kısaltılacaktır.
- 7 Makalenin amacı güncel nüfus verileri ve etnik veriler elde etmek olduğu için sadece 2016 verileri kullanılmış yıllara göre bir karşılaştırma yoluna gidilmemiştir.
- 8 Çalışmada idari yapıların ve yer adlarının transkripsiyonu yapılırken İran’ın resmî sitesi olan <https://gndb.ncc.gov.ir/> (İran Ulusal Coğrafi İsimler Veri Tabanı) sitesi esas alınmıştır. Sitedeki yer adlarının Latin harfli yazılışları ile Türkiye’de kullanılan transkripsiyon işaretlerinin uyuşmadığı durumlarda mevcut transkripsiyon Türkiye’dekine uyarlanmıştır (ör. *baxş* > *bexş*).
- 9 İran üzerine yapılan çalışmalarda karşılaşılan problemlerden biri de idari yapıların adlandırılmasıdır. Genelde Türkiye’de alışılmış bir biçimde en büyük idari yapı olan *ostān* (استان) *eyalet* olarak adlandırılmakta ve alt idari birimler buna göre hizalanmaktadır. İran, eyalet sistemiyle yönetilmediği için burada kullanılan “eyalet” adlandırması bazen doğal olarak yanlış anlaşılmaktadır. Bu durumda en büyük idari yapı olan *ostān*’ın (استان) *il* olarak adlandırılması İran’ın yönetim şekli açısından da daha doğru olmaktadır. Fakat bu durumda da alt idari birimlerin adlandırılmasında kanaatimizce sorun çıkmakta *dehestān*, *şehr* gibi idari yapılar tam olarak konumlandırılmamaktadır. Bu nedenle çalışmada eleştirileri de göze alarak, idari yapılar tarafımızca küçükten büyüğe *rustā* (روستا) *köy*, *dehestān* (دهستان) *dehistan*, *bexş* (بخش) *bucak*, *şehrestān* (شهرستان) *ilçe* ve *ostān* (استان) *il* olarak kurgulanmıştır. Ayrıca İran’ın idari yapısı hakkında detaylı bilgi için bk. Koç, 2021.

lan analizler sonucunda köylerden başlayarak ilin tamamını kapsayacak şekilde hem nüfusa hem de etnik gruplara ait veriler oluşturulmuştur.

Konu ele alınırken öncelikle tümdengelim yöntemiyle İran'dan başlanarak Hemedan iline kadar gerekli bilgiler bir sıra hâlinde sunulmuştur. Hemedan'a ait nüfus verileri ve etnik veriler sunulurken ise veriler tümevarım yöntemiyle köylerden başlanarak ilin tamamını kapsayacak şekilde bir sıraya dizilmiştir. Son olarak da rakamlardan oluşan nicel veriler, nitel bir incelemeye tabi tutularak somut çıktılar elde edilmiştir.

Makalenin amacı resmî verilere dayanarak Hemedan'a ait en küçük idari birim olan köylerden başlayarak en büyük idari birim olan *ile* kadar başta Türk nüfusu olmak üzere tüm etnik grupların nüfuslarını ve il nüfusuna oranlarını tespit etmektir.

Ayrıca çalışmanın sonunda ortaya çıkacak istatistikler ve yapılacak analizler sebebiyle de alan literatürüne özgün bir katkı sağlanmış olacaktır.

1. İran

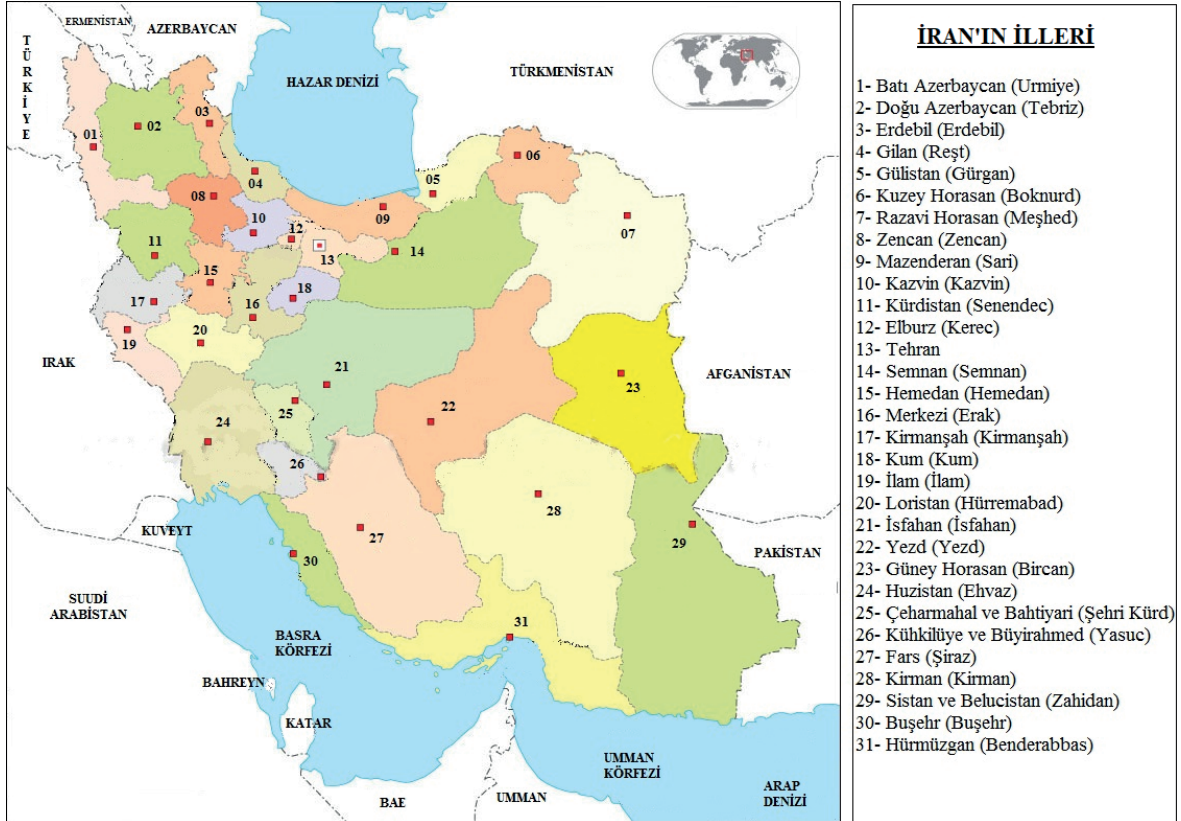
İran; kuzeyde Azerbaycan Cumhuriyeti ve ona bağlı Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti, Hazar Denizi ve Ermenistan; doğuda Afganistan, Pakistan ve Türkmenistan; güneyde Basra Körfezi; batıda ise Türkiye ve Irak ile çevrilidir.

İran İstatistik Kurumu'nun (Merkez-i Amar-ı İran)^[10] en güncel verileri olan 2016 yılı verilerine göre günümüzde İran 31 ilden oluşmaktadır.

İllerin güncel nüfus bilgileri de şu şekildedir (MAİ, 2022):

Harita 1

İran'ın İlleri (İller Soldan Sağa ve Yukarıdan Aşağı Numaralandırılmıştır)

Kaynak: Atıcı, 2018a, s. 1.

10 Bundan sonra MAİ olarak kısaltılacaktır.

Tablo 1*2016 Verilerine Göre İran'ın İllerinin Nüfusu*

	İL ADI	NÜFUS		İL ADI	NÜFUS
1	Batı Azerbaycan	3.265.219	17	Kirmanşah	1.952.434
2	Doğu Azerbaycan	3.909.652	18	Kum	1.292.283
3	Erdebil	1.270.420	19	İlam	580.158
4	Gilan	2.530.696	20	Loristan	1.760.649
5	Gülistan	1.868.819	21	İsfahan	5.120.850
6	Kuzey Horasan	863.092	22	Yezd	1.138.533
7	Rezevi Horasan	6.434.501	23	Güney Horasan	768.898
8	Zencan	1.057.461	24	Huzistan	4.710.509
9	Mazenderan	3.283.582	25	Çeharmahal ve Bahtiyari	947.763
10	Kazvin	1.273.761	26	Kühküliye ve Büyirahmed	713.052
11	Kürdistan	1.603.011	27	Fars	4.851.274
12	Elburz	2.712.400	28	Kirman	3.164.718
13	Tahran	13.267.637	29	Sistan ve Belucistan	2.775.014
14	Semnan	702.360	30	Buşehr	1.163.400
15	Hemedan	1.738.234^[11]	31	Hürmüzgan	1.776.415
16	Merkezî	1.429.475		Toplam Nüfus	79.926.270^[12]

Kaynak: MAİ, 2022.

Makalemize konu olan Hemedan, nüfus yoğunluğu bakımından 31 il arasında 17. sırada yer almaktadır.

Tablo 2*İran'ın İllerinin Nüfus Yoğunluğuna Göre Sıralanmış Hâli*

	İL ADI	NÜFUS		İL ADI	NÜFUS
1	Tahran	13.267.637	17	Hemedan	1.738.234
2	Rezevi Horasan	6.434.501	18	Kürdistan	1.603.011
3	İsfahan	5.120.850	19	Merkezî	1.429.475
4	Fars	4.851.274	20	Kum	1.292.283

1-1 MAİ'de verilen toplam verilerde tutarsızlıklar bulunmaktadır. Bu nedenle resmî veri olması sebebiyle tabloda MAİ verileri paylaşılmıştır. Fakat ilerleyen bölümlerde köylerden başlayarak ilin tamamına kadar olan veriler tarafımızca düzeltilmiş ve tutarlı hâle getirilmiştir.

1-2 İran'ın en son resmî nüfus verileri olan 2016'ya göre toplam nüfus 79.926.270 iken sadece güncel toplam nüfusunun paylaşıldığı resmî internet sitesinde 25.09.2022 tarihi itibarıyla toplam nüfus 86.653.507'dir (MAİ, 2022). CIA'nın 2022 verilerine göre İran'ın toplam nüfusu ise 86.758.304'tür (CIA-İran, 2022).

5	Huzistan	4.710.509	21	Kazvin	1.273.761
6	Doğu Azerbaycan	3.909.652	22	Erdebil	1.270.420
7	Mazenderan	3.283.582	23	Buşehr	1.163.400
8	Batı Azerbaycan	3.265.219	24	Yezd	1.138.533
9	Kirman	3.164.718	25	Zencan	1.057.461
10	Sistan ve Belucistan	2.775.014	26	Çeharmahal ve Bahtiyarı	947.763
11	Elburz	2.712.400	27	Kuzey Horasan	863.092
12	Gilan	2.530.696	28	Güney Horasan	768.898
13	Kirmanşah	1.952.434	29	Kühküliye ve Büyirahmed	713.052
14	Gülistan	1.868.819	30	Semnan	702.360
15	Hürmüzgan	1.776.415	31	İlam	580.158
16	Loristan	1.760.649		Toplam Nüfus	79.926.270

Kaynak: Atıcı, 2018a, s. 2.

İran’da yaşayanların %99,6’sı Müslüman iken Müslüman nüfusun %90-95’i Şii, %5-10’u Sünnî’dir. Geri kalan %0,6’lık nüfusun büyük çoğunluğu ise Yahudi, Hristiyan ve Zerdüş’tür (CIA-İran, 2022).

İran’ın devlet başkanı (dinî lider) 4 Haziran 1989’dan beri Ali Hüseyin Hamenei’dir. İbrahim Reisi ise 3 Ağustos 2021’den bu yana cumhurbaşkanlığı görevini yürütmektedir.

2. Hemedan İli

Hemedan ili günümüz itibarıyla İran’ın batı bölgesinde yer almakta ve kuzeyde Zencan ve Kazvin illeri, Batıda Kürdistan ve Kirmanşah il-

leri, güneyde Loristan ili, doğuda ise Merkezî ili ile çevrelenmektedir.

Hemedan ili 2018 yılında Dergezin’in de ilçe olmasıyla birlikte toplamda 10 ilçeden oluşmaktadır. İlin iç idari yapılanmasına bakıldığında ise 2019 yılı resmî verilerine göre Hemedan; 1.047 (aktif) köy, 75 dehistan,^[13] 31 şehir,^[14] 26 bucak ve 10 ilçeden oluşmaktadır (Haydari, 2020, s. 33).

3. Hemedan İlinin Nüfus ve Etnik Verileri

Bu bölümde sırasıyla köyler, dehistanlar, bucaklar, şehirler ve il ile ilgili nüfus ve etnik veriler tablolar^[15] hâlinde paylaşılacak ve son bölümde mevcut durum değerlendirilecektir.

- 1-3 İran idari yapısında dehistanlar bir yönetim makamı olmamakla birlikte belli sayıda köyü kapsayan alt idari birim olarak adlandırılmaktadır.
- 1-4 *Şehir* “*şehr*” (شهر) İran idari yapısı içerisinde bucak, ilçe ve il olmak üzere üç idari yapının da içerisinde olabilen ve çoğu zaman da bucak, ilçe ve ilin adıyla aynı ada sahip olan idari yapılardır. Türkiye’de tam olarak bu idari yapıyı karşılayacak bir idari bölüm bulunmamaktadır. Ayrıca Türkçede *şehir* ve *il* birbirinin yerine kullanılabilen iki ayrı terim iken makalede zikredilen *şehir* ve *il* iki ayrı idari bölüm olarak düşünölmeli ve birbirine karıştırılmamalıdır.
- 1-5 Sadece veriler TATSOH’tan alınmıştır. Tablolar, oranlar ve değerlendirmeler tarafımızca yapılmıştır.

Harita 2

Hemedan İlinin İlçeleri

Kaynak: Hemedan Valiliği, 2022.

3.1. Hemedan İlinin Köy ve Dehistanların Nüfus ve Etnik Verileri^[16]

Tablo 3

Hemedan İlinin Köy ve Dehistanlarının Nüfus ve Etnik Verileri

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Hacilu		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	9	15.167	100,00
Toplam	9	15.167	100,00
Dehistan Adı	Raheb		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	6	13.561	100,00
Toplam	6	13.561	100,00

¹⁶ Tablolardaki sarı satırlar dehistanın değiştiğini, yeşil satırlar bucağın değiştiğini, kırmızı satırlar ise ilçenin değiştiğine işaret etmektedir.

Dehistan Adı	Sebzdeş		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	10	12.362	100,00
Toplam	10	12.362	100,00
Dehistan Adı	Serdaran		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	15	9.212	100,00
Toplam	15	9.212	100,00
Dehistan Adı	Kuhin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	14	8.870	100,00
Toplam	14	8.870	100,00
İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Bucak Adı	Goltepe		
Dehistan Adı	Goltepe		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	9	4.193	89,65
Kürt	1	484	10,35
Toplam	10	4.677	100,00
Dehistan Adı	Elisedr		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	15	6.884	100,00
Toplam	15	6.884	100,00

Dehistan Adı	Mehreban-e Sofla		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	7	2.437	36,37
Kürt	14	4.264	63,63
Toplam	21	6.701	100,00
İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Bucak Adı	Şirinsu		
Dehistan Adı	Mehreban-e Olya		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	10	9.168	100,00
Toplam	10	9.168	100,00
Dehistan Adı	Şirinsu		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	16	9.299	100,00
Toplam	16	9.299	100,00
İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Rezen		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Rezen		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	25	14.572	100,00
Toplam	25	14.572	100,00
Dehistan Adı	Xaraqan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	16	4.776	100,00
Toplam	16	4.776	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Rezen		
Bucak Adı	Serdrud		
Dehistan Adı	Serdrud-e Olya		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	12	11.856	100,00
Toplam	12	11.856	100,00

Dehistan Adı	Serdrud-e Sofla		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	17	7.930	100,00
Toplam	17	7.930	100,00

Dehistan Adı	Boğrati		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	13	13.948	100,00
Toplam	13	13.948	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Dergezin		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Dergezin-e Sofla		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	6	6.040	100,00
Toplam	6	6.040	100,00

Dehistan Adı	Dergezin-e Qerbi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	6	5.470	100,00
Toplam	6	5.470	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Dergezin		
Bucak Adı	Şahencerin		
Dehistan Adı	Dergezin-e Olya		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	17	10.208	100,00
Toplam	17	10.208	100,00

Dehistan Adı	Dergezin-e Şerqi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	10	5.741	100,00
Toplam	10	5.741	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Aberumend		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	7	5.873	69,05
Kürt	4	2.633	30,95
Toplam	11	8.506	100,00

Dehistan Adı	Siminerud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	7	11.233	76,70
Fars	1	1.028	7,02
Kürt	2	732	5,00
Lor	1	1.653	11,29
Toplam	11	14.646	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Bucak Adı	Lalecin		
Dehistan Adı	Mohaceran		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	9	10.547	100,00
Toplam	9	10.547	100,00

Dehistan Adı	Sofalgeran		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	9	8.442	100,00
Toplam	9	8.442	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Bucak Adı	Salehabad		
Dehistan Adı	Salehabad		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	8	7.731	81,97
Kürt	3	1.701	18,03
Toplam	11	9.432	100,00

Dehistan Adı	Deymkaran		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	16	8.531	100,00
Toplam	16	8.531	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Famenin		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Xorremdeşt		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	14	11.498	100,00
Toplam	14	11.498	100,00

Dehistan Adı	Mofetteh		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	5	3.752	100,00
Toplam	5	3.752	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Famenin		
Bucak Adı	Pişxor		
Dehistan Adı	Pişxor		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	29	4.731	98,87
Türk-Kürt	1	54	1,13
Toplam	30	4.785	100,00

Dehistan Adı	Zerdeşt		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	12	5.116	100,00
Toplam	12	5.116	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Esedabad		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Derbend		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	6	5.220	45,74
Kürt	3	1.106	9,69
Lek	2	3.645	31,94
Türk-Kürt	3	1.442	12,63
Toplam	14	11.413	100,00

Dehistan Adı	Seyyed Cemaleddin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	11	7.964	72,54
Kürt	3	1.808	16,47
Lek	1	52	0,47
Türk-Kürt	3	946	8,62
Fars-Lek	1	209	1,90
Toplam	19	10.979	100,00

Dehistan Adı	Colge		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Kürt	8	3.053	97,29
Türk-Kürt	1	85	2,71
Toplam	9	3.138	100,00

Dehistan Adı	Çahardowli		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	1	2.020	25,30
Kürt	23	5.964	74,70
Toplam	24	7.984	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Esedabad		
Bucak Adı	Pirselman		
Dehistan Adı	Pirsoleyman		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	2	245	4,75
Kürt	15	4.914	95,25
Toplam	17	5.159	100,00

Dehistan Adı	Kolya'ı		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Kürt	14	3.028	100,00
Toplam	14	3.028	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Hemedan		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Eberu		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	1	56	0,84
Fars	4	1.256	18,74
Lek	1	1.804	26,92
Türk-Lor	1	3.585	53,50
Toplam	7	6.701	100,00

Dehistan Adı	Elvendkuh-e Şerqi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	2	233	4,05
Fars	2	2.862	49,79
Türk-Fars	2	251	4,37
Türk-Kürt	1	2.402	41,79
Toplam	7	5.748	100,00

Dehistan Adı	Elvendkuh-e Qerbi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	2	3.465	19,68
Fars	4	8.454	48,01
Türk-Fars	2	3.395	19,28
Türk-Fars-Kürt	1	2.295	13,03
Toplam	9	17.609	100,00

Dehistan Adı	Sengestan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	15	8.099	69,11
Türk-Fars	4	3.620	30,89
Toplam	19	11.719	100,00

Dehistan Adı	Gonbed		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	9	2.991	100,00
Toplam	9	2.991	100,00

Dehistan Adı	Hegmetane		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	10	24.139	67,81
Türk-Fars	2	11.461	32,19
Toplam	12	35.600	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Hemedan		
Bucak Adı	Şerra'		
Dehistan Adı	Ceyhundeşt		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	14	6.908	100,00
Toplam	14	6.908	100,00

Dehistan Adı	Çahdeşt		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	10	4.407	100,00
Toplam	10	4.407	100,00

Dehistan Adı	Şurdeşt		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	15	5.946	100,00
Toplam	15	5.946	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Tuyserkân		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Heyequq-e Nebi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars	19	9.867	97,03
Lek	1	302	2,97
Toplam	20	10.169	100,00

Dehistan Adı	Xorremrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars	11	4.612	52,70
Lek	9	4.139	47,30
Toplam	20	8.751	100,00

Dehistan Adı	Seyyedşahab		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	1	3.408	43,39
Fars	5	2.085	26,55
Lek	3	2.361	30,06
Toplam	9	7.854	100,00

Dehistan Adı	Korzanrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı
Türk	1	541	15,79
Fars	8	2.885	84,21
Toplam	9	3.426	100,00
İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Tuyserkan		
Bucak Adı	Qelqelrud		
Dehistan Adı	Qelqelrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	4	1.137	24,26
Fars	2	1.066	22,75
Lek	9	2.483	52,99
Toplam	15	4.686	100,00
Dehistan Adı	Kemalrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lek	9	2.330	100,00
Toplam	9	2.330	100,00
Dehistan Adı	Miyanrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars	3	1.593	19,35
Lor	1	1.876	22,79
Lek	13	4.189	50,89
Fars-Lek	4	573	6,96
Toplam	21	8.231	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Şe'ban		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	28	14.044	98,17
Lor-Lek	3	262	1,83
Toplam	31	14.306	100,00

Dehistan Adı	Teriqoleslam		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	22	12.352	90,21
Lek	2	1.340	9,79
Toplam	24	13.692	100,00

Dehistan Adı	Gamasiyab		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	14	5.287	38,83
Lek	9	8.329	61,17
Toplam	23	13.616	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Xezel		
Dehistan Adı	Xezel-e Şerqi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	9	3.816	32,83
Lek	30	7.807	67,17
Toplam	39	11.623	100,00

Dehistan Adı	Solgi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	20	12.543	94,61
Lek	2	714	5,39
Toplam	22	13.257	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Zerrindeşt		
Dehistan Adı	Fezl		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	8	3.731	100,00
Toplam	8	3.731	100,00

Dehistan Adı	Gerin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	7	6.858	100,00
Toplam	7	6.858	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Giyan		
Dehistan Adı	Serab		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	4	4.490	75,11
Lek	2	1.488	24,89
Toplam	6	5.978	100,00

Dehistan Adı	Giyan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	6	2.863	100,00
Toplam	6	2.863	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Merkezî		
Dehistan Adı	Tork-e Şerqi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	5	9.213	87,29
Lek	2	941	8,92
Türk-Kürt	1	16	0,15
Kürt-Lek	1	385	3,65
Toplam	9	10.555	100,00
Dehistan Adı			
Xorremrud-e Olya			
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	2	198	2,62
Fars-Lor	12	7.233	95,89
Lor-Lek	1	112	1,48
Toplam	15	7.543	100,00
Dehistan Adı			
Kuhserde			
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	7	1.391	17,24
Fars-Lor	3	6.303	78,12
Lor-Lek	3	374	4,64
Toplam	13	8.068	100,00
Dehistan Adı			
Mowzaran			
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars-Lor	12	10.355	100,00
Toplam	12	10.355	100,00

Dehistan Adı	Cowzan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	1	386	5,80
Lor	1	64	0,96
Fars-Lor	9	5.690	85,45
Lor-Lek	1	519	7,79
Toplam	12	6.659	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Cowkar		
Dehistan Adı	Tork-e Qerbi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	14	10.331	91,44
Türk-Kürt	1	23	0,20
Türk-Lek	2	197	1,74
Türk-Kürt-Lek	2	747	6,61
Toplam	19	11.298	100,00

Dehistan Adı	Elmehdi		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	1	432	5,33
Fars	1	435	5,37
Lor	4	2.125	26,23
Lek	1	192	2,37
Türk-Lor	1	3.707	45,76
Türk-Lek	1	1.210	14,94
Toplam	9	8.101	100,00

Dehistan Adı	Cowkar		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Türk	5	1.456	34,52
Lor	7	2.273	53,89
Lek	3	489	11,59
Toplam	15	4.218	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Zend		
Dehistan Adı	Komazan-e Sofla		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	24	3.774	100,00
Toplam	24	3.774	100,00

Dehistan Adı	Komazan-e Olya		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	11	2.974	100,00
Toplam	11	2.974	100,00

Dehistan Adı	Komazan-e Vosta		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Lor	10	2.658	100,00
Toplam	10	2.658	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Samen		
Dehistan Adı	Averzeman		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars	6	4.094	72,24
Fars-Lek	5	1.573	27,76
Toplam	11	5.667	100,00

Dehistan Adı	Xorremrud-e Sofla		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars	12	5.457	64,50
Lor	1	1.698	20,07
Fars-Lek	4	1.305	15,43
Toplam	17	8.460	100,00
Dehistan Adı	Samen		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars	13	1.407	26,09
Fars-Lek	5	3.986	73,91
Toplam	18	5.393	100,00
Dehistan Adı	Sefidkuh		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Dehistan Nüfusuna Oranı (%)
Fars-Lek	9	4.684	100,00
Toplam	9	4.684	100,00

Kaynak: Haydari, 2020.

3.2. Hemedan İlinin Bucaklarının Nüfus ve Etnik Verileri

Tablo 4

Hemedan İlinin Bucaklarının Nüfus ve Etnik Verileri

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	54	59.172	100,00
Toplam	54	59.172	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Bucak Adı	Golteppe		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	31	13.514	74,00
Kürt	15	4.748	26,00
Toplam	46	18.262	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Bucak Adı	Şirinsu		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	26	18.467	100,00
Toplam	26	18.467	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Rezen		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	41	19.348	100,00
Toplam	41	19.348	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Rezen		
Bucak Adı	Serdrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	42	33.734	100,00
Toplam	42	33.734	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Dergezin		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	12	11.510	100,00
Toplam	12	11.510	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Dergezin		
Bucak Adı	Şahencerin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	27	15.949	100,00
Toplam	27	15.949	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	14	17.106	73,89
Fars	1	1.028	4,44
Kürt	6	3.365	14,53
Lor	1	1.653	7,14
Toplam	22	23.152	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Bucak Adı	Lalecin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	18	18.989	100,00
Toplam	18	18.989	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Bucak Adı	Salehabad		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	24	16.262	90,53
Kürt	3	1.701	9,47
Toplam	27	17.963	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Famenin		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	19	15.250	100,00
Toplam	19	15.250	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Famenin		
Bucak Adı	Pişxor		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	41	9.847	99,45
Türk-Kürt	1	54	0,55
Toplam	42	9.901	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Esedabad		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	18	15.204	45,37
Kürt	37	11.931	35,60
Lek	3	3.697	11,03
Türk-Kürt	7	2.473	7,38
Fars-Lek	1	209	0,62
Toplam	66	33.514	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Esedabad		
Bucak Adı	Pirselman		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	2	245	2,99
Kürt	29	7.942	97,01
Toplam	31	8.187	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Hemedan		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	39	38.983	48,51
Fars	10	12.572	15,64
Lek	1	1.804	2,24
Türk-Fars	10	18.727	23,30
Türk-Kürt	1	2.402	2,99
Türk-Lor	1	3.585	4,46
Türk-Fars-Kürt	1	2.295	2,86
Toplam	63	80.368	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Hemedan		
Bucak Adı	Şerra'		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	38	17.261	100,00
Toplam	38	17.261	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Tuyserkân		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	2	3.949	13,08
Fars	43	19.449	64,40
Lek	13	6.802	22,52
Toplam	58	30.200	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Tuyserkan		
Bucak Adı	Qelqelrud		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	4	1.137	7,46
Fars	5	2.659	17,44
Lor	1	1.876	12,30
Lek	31	9.002	59,04
Fars-Lek	4	573	3,76
Toplam	45	15.247	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Lor	64	31.683	76,14
Lek	11	9.669	23,23
Lor-Lek	3	262	0,63
Toplam	78	41.614	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Xezel		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Lor	29	16.359	65,75
Lek	32	8.521	34,25
Toplam	61	24.880	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Zerrindeşt		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Lor	15	10.589	100,00
Toplam	15	10.589	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Bucak Adı	Giyan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Lor	10	7.353	83,17
Lek	2	1.488	16,83
Toplam	12	8.841	100,00

İl Adı	Hamedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Merkezî		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	6	9.599	22,23
Lor	10	1.653	3,83
Lek	2	941	2,18
Türk-Kürt	1	16	0,04
Fars-Lor	36	29.581	68,51
Kürt-Lek	1	385	0,89
Lor-Lek	5	1.005	2,33
Toplam	61	43.180	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Cowkar		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Türk	20	12.219	51,74
Fars	1	435	1,84
Lor	11	4.398	18,62
Lek	4	681	2,88
Türk-Kürt	1	23	0,10
Türk-Lor	1	3.707	15,70
Türk-Lek	3	1.407	5,96
Türk-Kürt-Lek	2	747	3,16
Toplam	43	23.617	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Zend		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Lor	45	9.406	100,00
Toplam	45	9.406	100,00
İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Bucak Adı	Samen		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların Bucak Nüfusuna Oranı (%)
Fars	31	10.958	45,27
Lor	1	1.698	7,02
Fars-Lek	23	11.548	47,71
Toplam	55	24.204	100,00

Kaynak: Haydari, 2020.

3.3. Hemedan İlinin İlçelerinin Nüfus ve Etnik Verileri

Tablo 5

Hemedan İlinin İlçelerinin Nüfus ve Etnik Verileri

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Kebudraheng		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	111	91.153	95,05
Kürt	15	4.748	4,95
Toplam	126	95.901	100,00
İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Rezen		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	83	53.082	100
Toplam	83	53.082	100

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Dergezin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	39	27.459	100
Toplam	39	27.459	100

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Bahar		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	56	52.357	87,11
Fars	1	1.028	1,71
Kürt	9	5.066	8,43
Lor	1	1.653	2,75
Toplam	67	60.104	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Famenin		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	60	25.097	99,79
Türk-Kürt	1	54	0,21
Toplam	61	25.151	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Esedabad		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	20	15.449	37,05
Kürt	66	19.873	47,66
Lek	3	3.697	8,87
Türk-Kürt	7	2.473	5,93
Fars-Lek	1	209	0,50
Toplam	97	41.701	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Hemedan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	77	56.244	57,61
Fars	10	12.572	12,88
Lek	1	1.804	1,85
Türk-Fars	10	18.727	19,18

Türk-Kürt	1	2.402	2,46
Türk-Lor	1	3.585	3,67
Türk-Fars-Kürt	1	2.295	2,35
Toplam	101	97.629	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Tuyserkan		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	6	5.086	11,19
Fars	48	22.108	48,65
Lor	1	1.876	4,13
Lek	44	15.804	34,77
Fars-Lek	4	573	1,26
Toplam	103	45.447	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Nehavend		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Lor	118	65.984	76,79
Lek	45	19.678	22,90
Lor-Lek	3	262	0,30
Toplam	166	85.924	100,00

İl Adı	Hemedan		
İlçe Adı	Melayer		
Etnik Durum	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İlçe Nüfusuna Oranı (%)
Türk	26	21.818	21,73
Fars	32	11.393	11,35
Lor	67	17.155	17,09
Lek	6	1.622	1,62
Türk-Kürt	2	39	0,04
Türk-Lor	1	3.707	3,69
Türk-Lek	3	1.407	1,40
Türk-Kürt-Lek	2	747	0,74
Fars-Lor	36	29.581	29,46
Fars-Lek	23	11.548	11,50
Kürt-Lek	1	385	0,38
Lor-Lek	5	1.005	1,00
Toplam	204	100.407	100,00

Kaynak: Haydari, 2020.

3.4. Hemedan İlinin Şehirlerinin Nüfus^[17] Verileri

Tablo 6

Hemedan İlinin Şehirlerinin Nüfus Verileri

	Bağlı Olduğu İlçe	Şehir Adı	Nüfus
1	Kebudraheng	Kebudraheng	20.336
2	Kebudraheng	Şirinsu	2.460
3	Kebudraheng	Golteppe	2.237
4	Rezen	Rezen	14.275
5	Rezen	Demeg	3.231
6	Dergezin	Qorvedercezin	9.540
7	Dergezin	Kerefs	4.155
8	Bahar	Bahar	28.685
9	Bahar	Lalecin	14.916
10	Bahar	Salehabad	7.899
11	Bahar	Mohaceran	7.331
12	Famenin	Famenin	14.208
13	Esedabad	Esedabad	55.703
14	Esedabad	Acin	2.738
15	Hemedan	Hemedan	554.406
16	Hemedan	Meryanec	10.848
17	Hemedan	Cowreğan	9.234
18	Hemedan	Gehavend	2.970
19	Tuysarkan	Tuysarkan	50.455
20	Tuysarkan	Serkan	4.081
21	Tuysarkan	Feresfec	1.526
22	Nehavend	Nehavend	76.162
23	Nehavend	Giyan	8.186
24	Nehavend	Firuzan	5.173
25	Nehavend	Berzul	2.457
26	Melayer	Melayer	170.237
27	Melayer	Ezenderiyan	11.171
28	Melayer	Samen	3.873
29	Melayer	Cowkar	2.258
30	Melayer	Zengene	621
31	Melayer	Eslâmşehr-e Ağgol	4.031
Toplam			1.105.403

Kaynak: Haydari, 2020, s. 36-37.

17 TATSOH'ta şehirler ile ilgili sadece nüfus bilgileri paylaşılmış etnik gruplara ait bilgiler verilmemiştir. Bu nedenle Tablo 6'da önceki tablolarda olduğu gibi etnik veri ve oran yer almamaktadır. Çalışmanın sonunda ilin nüfusu ile etnik oranlar hesaplanacak ve şehir nüfusları da doğrusal bir oranlamayla etnik oranlara dağıtılacaktır. Bu doğrusal oranlama tabii ki resmî bir veri olarak değil bir projeksiyon olarak değerlendirilmelidir.

3.5. Hemedan İlinin Toplam Nüfusu

Tablo 7

Hemedan İlinin Toplam Nüfusu (Şehir Nüfuslarının da Eklenmiş Hâli)

	İlçe Nüfusları	Şehir Nüfusları	İlçelerin Toplam Nüfusları
Kebudraheng	95.901	25.033	120.934
Rezen	53.082	17.506	70.588
Dergezin	27.459	13.695	41.154
Bahar	60.104	58.831	118.935
Famenin	25.151	14.208	39.359
Esedabad	41.701	58.441	100.142
Hemedan	97.629	577.458	675.087
Tuyserkan	45.447	56.062	101.509
Nehavend	85.924	91.978	177.902
Melayer	100.407	192.191	292.598
Genel Toplam	632.805	1.105.403	1.738.208^[18]

Kaynak: Haydari, 2020.

Değerlendirme ve Sonuç

A. Hemedan İlinin Köyleri

Mevcut veriler ışığında il genelinde 1.047 aktif köy bulunmaktadır. 1.047 köyün 478'i Türk köyüdür. Türklerden sonra sırasıyla 187 Lor, 99 Lek, 91 Fars ve 90 Kürt köyü bulunmaktadır. İl genelinde köylere ait toplam nüfus oranları ve etnik oranlar da şu şekildedir:

Tablo 8

İldeki Etnik Gruplar, Nüfusları ve İl Geneline Oranları

İl Adı	Hemedan		
	Etnik Duruma Göre Aktif Köy Sayısı	Köylerin Nüfusu	Etnik Grupların İl Nüfusuna Oranı (%)
Türk	478	347.745	54,95
Fars	91	47.101	7,44
Kürt	90	29.687	4,69
Lor	187	86.668	13,70
Lek	99	42.605	6,73

¹⁸ Yukarıda ilgili bölümde de zikredildiği üzere il nüfusuna ait toplam verilerde yanlışlıklar söz konusudur. Hem MAİ'de hem de TATSOH'ta ilin toplam nüfusu 1.738.234 olarak belirtilmektedir. Fakat köylerden başlayarak il geneline kadar yapılan hesaplamalarda toplam nüfus 1.738.208 çıkmıştır.

Türk-Fars	10	18.727	2,96
Türk-Kürt	11	4.968	0,79
Türk-Lor	2	7.292	1,15
Türk-Lek	3	1.407	0,22
Türk-Fars-Kürt	1	2.295	0,36
Türk-Kürt-Lek	2	747	0,12
Fars-Lor	36	29.581	4,67
Fars-Lek	28	12.330	1,95
Kürt-Lek	1	385	0,06
Lor-Lek	8	1.267	0,20
Toplam	1.047	632.805	100,00

Tablo 8’de görüldüğü üzere 1.047 köyün 945’inde tek bir etnik grup yaşarken 102 köyde ise birden fazla etnik grup yaşamaktadır. Birden fazla etnik grubun yaşadığı köylerin nüfusları etnik grupların nüfuslarına göre oranlanıp dağıtıldığında etnik grupların il genelindeki nüfus ve oranları şu şekilde olmaktadır.¹⁹¹

B. Hemedan İlinin Dehistanları

Hemedan ilinin toplam 75 dehistanı bulunmaktadır. İlçe bazında Kebudraheng ilçesinin 10,

Rezen ilçesinin 5, Dergezin ilçesinin 4, Bahar ilçesinin 6, Famenin ilçesinin 4, Esedabad ilçesinin 6, Hemedan ilçesinin 9, Tuyserkan ilçesinin 7, Nehavend ilçesinin 9, Melayer ilçesinin ise 15 dehistanı vardır.

75 dehistanın 40 tanesi farklı oranlarda olmakla birlikte birden fazla etnik gruptan oluşmaktadır. Tek bir etnik gruptan oluşan dehistan sayısı ise 35’tir. 35 dehistanın 27’sinde sadece Türkler, 6’sında Lorlar, 1’inde Lekler ve 1’inde de Kürtler yaşamaktadır. Sadece Farsların yaşadığı bir dehistan bulunmamaktadır.

Tablo 9

Etnik Grupların İl Nüfusuna Oranı (Karışık Köylerin de Orantısız¹⁹¹ Olarak Dağıtılmış Hâli)

İl Adı	Hemedan	
Aktif Köy Sayısı	1.047	
Etnik Durum	Köylerin Nüfusu (Karışık Köylerin de Orantısız Olarak Dağıtılmış Hâli)	Etnik Grupların İl Nüfusuna Oranı (Karışık Köylerin de Orantısız Olarak Dağıtılmış Hâli) (%)
Türk	378.403	59,81
Fars	66.480	10,49
Kürt	30.449	4,81
Lor	108.137	17,09
Lek	49.336	7,80
Toplam	632.805	100,00

¹⁹¹ Birden fazla etnik gruptan oluşan köyler dağıtılırken etnik grupların il nüfusuna oranlarına göre dağıtılmıştır.

Farklı etnik grupların bir arada yaşadığı 40 dehistanda ise Hemedan ilçesi merkeze alındığında ilçenin doğusu, kuzeyi ve kuzeybatısına doğru gidildikçe Türk nüfusunun, ilçenin güneyi ve güneybatısına doğru gidildikçe Lor, Lek ve Fars nüfusunun, ilçenin batısına doğru gidildikçe ise Kürt nüfusunun arttığı görülmektedir^[20].

C. Hemedan İlinin Bucakları

Hemedan ilinin toplam 26 bucağı bulunmaktadır. İlçe bazında bu bucakların 3'ü Kebudrahang'e, 2'si Rezen'e, 2'si Dergezin'e, 3'ü Bahar'a, 2'si Famenin'e, 2'si Esedabad'a, 2'si Hemedan'a, 2'si Tuyserkan'a, 4'ü Nehavend'e ve 4'ü Melayer'e bağlıdır.

26 bucağın 9'u tamamen Türk, 2'si tamamen Lor'dur. 15 bucakta ise oranları farklı olmakla birlikte birden fazla etnik grup yaşamaktadır. Tamamen Fars, Kürt veya Lek olan bir bucak bulunmamaktadır.

D. Hemedan İlinin İlçeleri

Hemedan ilinin toplam 10 ilçesi bulunmaktadır. Bu ilçelerden 8'i farklı etnik grup-

lardan oluşurken Rezen ve Dergezin ilçeleri tamamen Türk'tür. Ayrıca kalan 8 ilçenin 3'ünde, Kebudraheng'de %95,05, Bahar'da %87,11 ve Famenin'de %99,79 olmak üzere Türk nüfusu çok yüksek orandadır. Hatta Famenin ilçesinin 54 nüfuslu bir köyünde Türk-Kürt karışık yaşarken bu köy dışında Famenin ilçesinin tamamı Türk'tür. Hemedan ilçesinde ise Türk nüfusu %57,61 ile ilk sıradadır. Bu ilçelerin dışında Esedabad ilçesinde Kürtler %47,66, Tuyserkan ilçesinde Farslar %48,65, Nehavend ilçesinde Lorlar %76,79, Melayer ilçesinde Fars ve Lorlar %29,46 oranla ilk sıradadırlar.

E. Hemedan İli

İl geneli nüfus ve etnik oranlarına bakıldığında Tablo 9'da belirtildiği gibi köylerden il geneline kadar toplam nüfus 632.805'tir. Ayrıca Tablo 7'de gösterilen farklı ilçe ve bucaklarda bulunan 31 şehrin nüfusu ise 1.105.403'tür ve şehirlere ait etnik veri bulunmamaktadır. Şehirlere ait etnik verilerin bulunmaması sebebiyle ve sadece fikir vermesi açısından şehir nüfusları etnik grupların il genelindeki oranlarına payları doğrultusunda dağıtılmıştır. Böylelikle

Tablo 10

Etnik Grupların İl Nüfusuna Oranı (Şehir Nüfuslarının da Orantısız Olarak Dağıtılmış Hâli)

İl Adı	Hemedan	
Aktif Köy Sayısı	1.047	
Etnik Durum	İl Etnik Nüfusu (Şehir Nüfuslarının da Orantısız Olarak Dağıtılmış Hâli)	Etnik Grupların İl Nüfusuna Oranı (Şehir Nüfuslarının da Orantısız Olarak Dağıtılmış Hâli) (%)
Türk	1.039.546	59,81
Fars	182.436	10,49
Kürt	83.619	4,81
Lor	297.050	17,09
Lek	135.557	7,80
Toplam	1.738.208	100,00

²⁰ İldeki etnik grupların coğrafi dağılımı hakkında ayrıca bk. Atıcı, 2018b.

1.047 köy, 75 dehistan, 26 bucak, 31 şehir ve 10 ilçeye ait birbirini takip eden, toplu ve tutarlı bir sonuç elde edilmeye çalışılmıştır. Buna göre Tablo 7'deki şehir nüfuslarının da dağılımıyla birlikte ile ait nüfus verileri ve etnik veriler şu şekilde olmuştur.

Hemedan ilinde Türk nüfusu 1.039.546 nüfusla toplam nüfusun %59,81'ini teşkil etmektedir. En fazla nüfusa sahip ikinci grup ise 297.050 nüfusla Lorlardır ve toplam nüfusa oranları %17,09'dur. Üçüncü sırada ise Farslar 182.436 nüfusa sahiptir ve toplam nüfusa oranları %10,49'dur. 135.557 nüfus ve %7,80 oranla ise Lekler dördüncü sırada yer almaktadır. Son sırada olan Kürtler ise 83.619 nüfusa sahiptir ve toplam nüfusa oranları %4,81'dir.

Mevcut veriler ışığında ve alan araştırmaları sonucu elde edilen bilgi ve gözlemlere dayanılarak genel bir değerlendirme yapılırsa, Türkler İran'ın çeşitli bölgelerinde varlık göstermektedirler. İran'ın kuzeydoğusundaki Türkmenler, Kazaklar, Fars ili ve çevresindeki Kaşkaylar, Tahran'ın güneybatısında bulunan Halaçlar, Kirmahşah ilinin doğusundaki Sungurlar bu çerçevede zikredilebilecek bölgeler ve Türk gruplarıdır. Türk nüfusunun en yoğun olduğu bölge ise İran'ın kuzeybatı bölgesidir. Batı Azerbaycan, Doğu Azerbaycan, Erdebil, Zencan, Kazvin illerinin de bulunduğu bu bölge, güneyde Hemedan ili ile temsil edilmektedir. Bu açıdan Hemedan ili son derece önemlidir.

Hemedan ilini önemli kılan hususlardan biri zikredilen bölgenin güney sınırını temsil etmesidir. Bu anlamda Hemedan ili kuzeyden güneye doğru inildikçe (daha güneydeki Kaşkaylar hariç) Türk nüfusunun da sınırını göstermektedir. Hemedan ili bölgedeki Türk nüfusunun sınırını çizirken doğal olarak başka etnik grupların da sınırının başladığını ifade etmektedir. Sınırları başlayan diğer etnik gruplar da Farslar, Kürtler, Lorlar ve Leklerdir. Farklı etnik grubun kesişmesi Hemedan ilini bölgenin adeta etnik kavşağı hâline getirmektedir. Hemedan merke-

ze alındığında ilin kuzeyine doğru gidildikçe Türklerin, batıya doğru gidildikçe Kürtlerin, güney ve güneybatıya doğru gidildikçe Lor ve Leklerin, güneydoğu ve doğuya doğru gidildikçe ise Farsların yoğun olarak yaşadığı bölgeler karşımıza çıkmaktadır.

Hemedan ili bu özellikleriyle dikkate alındığında kuşkusuz ilde yaşayan etnik grupların sayısı, oranı, coğrafi dağılımı çok daha önemli hâle gelmektedir. Zira mevcut kesişmeler aynı zamanda tampon bölgeleri de ifade etmektedir. Bu anlamda Hemedan'ı hem mevcut etnik grupların kesişme noktası hem de kuzeye doğru Türklerin tampon bölgesi olarak da görmek mümkündür. Bu tampon olma durumunda her ilçeyi ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Öncelikle Hemedan ilindeki Türklerin tampon ilçeleri kuzeyden güneydoğuya bir yay şeklinde düşünülmelidir. Bu yay kuzeybatıda Kebudraheng ilçesiyle başlayıp güneye doğru Bahar ve Esedabad ilçelerini ve güneydoğuya doğru Tuyserkan ve Melayer ilçelerini içine almaktadır. Bu ilçelerden Kebudraheng %95 Türk nüfusuna sahip olmakla birlikte batıda Kürt nüfusu ile bir tampon görevi üstlenmektedir. Bahar ilçesi de %87 Türk nüfusuna sahip olmakla birlikte yine batıdaki Kürt nüfusuyla tampon oluşturmaktadır. Bahar ilçesi Kebudraheng ilçesine göre bünyesinde daha fazla Kürt nüfusu barındırmaktadır. Esedabad ilçesine bakıldığında ise artık bu ilçede Türk nüfusu birinci sırada değildir ve temas edilen etnik gruplar da fazladır. İlçede Kürtler, nüfusun %47'sini oluştururken diğer etnik gruplar da varlıklarını net biçimde hissettirmektedir. Güneydoğuya doğru ilerleyip Tuyserkan ilçesine gelindiğinde ise Türkler açısından istatistiki olarak daha olumsuz bir tablo ortaya çıkmakta ve Türk nüfusu üçüncü sıraya gerilemektedir. Farslar %48 nüfusla birinci sıradayken, %34 nüfusla Lekler ikinci sırada yer almaktadır. Tuyserkan ilçesinden yayın son noktası olan Melayer ilçesine gelindiğinde ise etnik temas daha da artmaktadır. Türkler

ilçe nüfusunun %21'ini oluşturmakta; çoğunluk ise Lorlar, Lekler ve özellikle Farslardan oluşmaktadır. İlçelere ait bu detaylı tariflerle de anlaşılacağı üzere Hemedan ili Türkler açısından bir tampon bölgesi olmakla birlikte temasın en yoğun olduğu ilçeler Melayer, Tuyserkan ve Esedabad ilçeleridir. Yoğun temas sebebiyle mevcut göçün bu ilçelerde Türklerin aleyhine işlemektedir. Diğer iki tampon ilçe olan Bahar ve Kebudraheng ise hem ciddi nüfus çoğunluğuna sahip olmaları hem de tek bir etnik grupla temas hâlinde olmaları sebebiyle daha avantajlı durumdadırlar.

Bölgeyle ilgili genellikle gözden kaçırılan ve zikredilmesi gereken bir diğer husus da Zağros dağı silsilesidir. Zağros dağları Hemedan iline Esedabad ilçesinden giriş yapıp Tuyserkan ve Melayer ilçelerini de keserek ilin güneydoğundan çıkış yapmaktadır. Alan araştırmalarımız sırasında bu dağı silsilesinin her iki yakası tarafımızca dikkatlice gözlemlenmiştir. Bu gözlemlerimiz sonucunda Zağros dağı silsilesinin doğal bir sınır olarak etnik grupların birbiriyle daha fazla karışmasını engellediği fark edilmiştir. Dağ silsilesinin güneybatı yakasında yoğun bir Lor ve Lek nüfusu bulunurken dağın kuzeydoğu yakasında aynı durum söz konusu değildir. Aynı şekilde dağın kuzey tarafı Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerken, dağın güney yakasında Türkler için aynı durum söz konusu değildir. Bu sebeple Zağros dağı silsilesini Türk nüfusu için doğal bir sınır olarak görmek mümkündür. Hatta bu doğal sınır belki de farkında olmadan Türklere avantaj sağlamıştır. Çünkü Türklere oranla doğum artış hızı daha yüksek olan ve coğrafi olarak sürekli yayılım gösteren Lor ve Lekler belki de bu doğal set sebebiyle kuzey yönünde değil de doğu-batı yönünde yayılım göstermektedirler.

Hemedan ili ile ilgili üzerinde durulması gereken bir diğer önemli husus da etnik grupların coğrafi dağılımıdır. Zira etnik gruplar kalabalık bir nüfusla dar bir bölgeye sıkışmış da olabilir, az bir nüfusla geniş bir alana yayılmış

da olabilir. Bu bakış açısıyla elde edilen veriler incelendiğinde Türklerin çoğunlukta olduğu bölgeler Hemedan ilinin yaklaşık %60'ına teka-bül etmektedir. Hemedan ilinin Kebudraheng, Rezen, Dergezin, Bahar, Famenin ve Hemedan ilçeleri Türklerin çoğunlukta olduğu bölgelerdir. Hemedan ilinin 10 ilçesi olduğu düşünüldüğünde 10 ilçenin 6'sında Türkler çoğunlukta da denilebilir. Ayrıca (Nehavend ilçesi hariç) tüm ilçelerde az ya da çok nüfusu bulunan tek etnik grup yine Türklere aittir. Bu anlamda 6 ilçede nüfus çoğunluğuna sahipken diğer ilçelerde de Türk varlığından bahsetmek mümkündür. Yine coğrafi dağılım açısından altı çizilmesi gereken bir diğer husus da tek bir etnik gruptan oluşan ilçelerdir. Tek bir etnik gruptan oluşan üç ilçe bulunmaktadır. Bunlar Rezen, Dergezin ve (54 nüfuslu bir Türk-Kürt köyü sayılmazsa) Famenin ilçeleridir. İlçe bazında sadece Fars, Kürt, Lor ya da Leklerden oluşan bir ilçe bulunmamaktadır.

Hemedan ili etnik kavşak olması nedeniyle dilcilik açısından da önemlidir. Zira etnik gruplar resmî dil olan Farsçanın yanı sıra kendi dillerini de konuşmakta ve bu durum yoğun bir dil temasına sebep olmaktadır. Bu yoğun dil teması sonucunda her dil bir diğerinden farklı seviyede dil bilimsel yapılar kopyalamaktadır. Bu kopyalamalar sonucunda aslında bu bölgedeki Türkçe, Kürtçe, Lorca, Lekçe gibi diller başka bölgelerde konuşulan Türkçe, Kürtçe, Lorca ve Lekçeden de kısmi olarak farklılaşmaktadır. Yine İran'ın birçok yerinde görülen iki dillilik (Farsça ve yerel dil) bu bölge söz konusu olduğunda çok dilliliğe dönüşmektedir.

Çalışma sonucunda Hemedan ilinin Türklerin nüfus ve coğrafi dağılımı açısından çoğunlukta olduğu ortaya çıkmıştır. Zira ilin toplan nüfusunun yaklaşık %60'ını Türkler oluşturmaktadır. Hemedan'da Türkler; Lorlardan yaklaşık 3,5, Farslardan yaklaşık 6, Leklerden yaklaşık 8, Kürtlerden ise yaklaşık 12 kat daha fazla nüfusa sahiptir.

Today's Iranian geography is extremely important in terms of Turcology studies. This geography, which has a deep history and civilization, is a rich treasure both with its historical background and today. In order to discover and understand this treasure, many disciplines seek answers to important questions from their own point of view in Iranian Turcology studies and share the data they have obtained with the scientific world in a way that different disciplines can use. In this context, one of the important questions of Iranian Turcology studies is: "What is the Turkish population in today's Iran?". In this article, the population and ethnic data of Iran's Hamadan province will be emphasized. In this sense, the framework of our study consists of the data in the study titled "History of Political Divisions of Hamadan Province" published by Ahmad Heydari in 2020. In the study, the data of the ethnic groups in Heydari's study were determined by us and answers were sought to the questions of which ethnic groups, especially Turks, live in Hamadan today and what is their population. The study consists of a total of 5 chapters: Introduction, Iran, Hamadan Province, Population and Ethnic Data of Hamadan Province, Evaluation and Conclusion. In the Population and Ethnic Data of Hamadan Province; There are a total of 5 subsections: Population and Ethnic Data of the Villages and Rural Districts of Hamadan, Population and Ethnic Data of the Subdivisions of Hamadan Province, Population and Ethnic Data of the Districts of Hamadan Province, Population Data of the Cities of Hamadan Province, Total Population of Hamadan Province. While dealing with the subject, the deductive method was ap-

plied first. Starting from Iran, the necessary information such as the provinces of Iran, the current population information of the provinces, the ranking of the provinces according to population density, the rank of Hamadan in terms of population density, and the districts of Hamadan are presented in a row. In the study, maps showing the provinces of Iran and the districts of Hamadan were created, thus providing visual support for the subject to be seen geographically. While presenting the population and ethnic data of the province of Hamadan, the inductive method was applied. Here, starting from the smallest unit, the villages, the data belonging to the village, rural districts, sub-district, district and province are presented in tables. While creating the tables, rural districts, sub-districts, districts and provinces were tabulated separately. Thus, a detailed statistical data was created starting from the villages to the whole province. In the Evaluation and Conclusion part of the study, the statistical data that emerged were analyzed. In the analysis, sub-titles of Villages of Hamadan Province, Rural Districts of Hamadan Province, Sub-Districts of Hamadan Province, Districts of Hamadan Province and Hamadan Province were formed. Each title has been analyzed in detail within itself and it has been tried to explain what the resulting figures mean. In this context, 1,047 actives belonging to Hamadan Province were identified. Of the 1,047 villages, 478 are Turkish, 187 are Lur, 99 are Lak, 91 are Persian and 90 are Kurdish. In addition, a single ethnic group lives in 945 of 1,047 villages, while more than one ethnic group lives in 102 villages. Looking at the rural districts belonging to the prov-

ince of Hamadan, there are a total of 75 rural districts belonging to the province. On a district basis, Kebudraheng district has 10, Rezen district has 5, Dergezin district has 4, Bahar district has 6, Famenin district has 4, Esedabad district has 6, Hemedan district has 9, Tuyserkan district has 7, Nehavend district has 9 and Melayer district has 15 rural districts. 40 of the 75 rural districts consist of more than one ethnic group, although in different proportions. The number of rural districts consisting of a single ethnic group is 35. Only Turks live in 27 of 35 rural districts, Lurs in 6, Laks in 1 and Kurds in 1. There is no rural District where only Persians live. When the province of Hamadan is evaluated on a sub-district basis, there are a total of 26 sub-districts belonging to the province. On a district basis, 3 of these sub-districts go to Kebudraheng, 2 to Rezen, 2 to Dergezin, 3 to Bahar, 2 to Famenin, 2 to Esedabad, 2 to Hamadan. 'a, 2 to Tuyserkan, 4 to Nehavend and 4 to Melayer. Of the 26 parishes, 9 are completely Turkish and 2 are completely Lur. On the other hand, more than one ethnic group lives in 15 sub-districts, although their proportions are different. There is no parish that is entirely Persian, Kurdish or Lak. While Hamadan has 10 districts, 8 of these districts consist of different ethnic groups. The districts of Rezen and Dergezin are completely Turkish. In addition, in 3 of the remaining 8 districts, the Turkish population is very high, with 95.05% in Kebudraheng, 87.11% in Bahar and 99.79% in Famenin. In fact, while Turkish-Kurdish mixed lives live in a village with a population of 54 in the district of Famenin, all of the district of Famenin is Turkish except for this village. In the district of Hamadan, the Turkish population is in the first place with 57.61%. Apart from these districts, Kurds are in the first place

with 47.66% in Esedabad district, Persians with 48.65% in Tuyserkan district, Lurs in Nehavend district with 76.79%, Persians and Lurs in Melayer district with 29.46%. In the sub-title of Hamadan Province, a general evaluation has been made and it has been determined that the Turkish population constitutes approximately 60% of the total population of Hamadan. In the province, after the Turks, the Lurs are 17.09%, respectively; Persians 10.49%; Laks were 7.80% and Kurds were 4.81%. Looking at the geographical distribution of ethnic groups throughout the province, Turks were the ethnic group with the most population in approximately 60% of the province of Hamadan. In the remaining 40%, it was concluded that other ethnic groups had the majority of the population. Considering the center of Hamadan province, it is seen that the Turkish population from the center to the north, Kurdish from the center to the west, Lur and Lak from the center to the south and southwest, and Persian population from the center to the southeast and east. Again, some important issues are underlined in the Evaluation and Conclusion section. Some of these important issues are based on the information we have obtained, and some are based on our eyes as a result of field research we have carried out several times. Important points underlined; The fact that Hamadan constitutes the southern border of the Turkish population living in the region (except for the Qashqai), is the intersection point of many ethnic groups, is also a linguistic contact area due to the intersection of ethnic groups, the Zagros mountain range functions as a natural border and borders the ethnic groups can be summarized as a drawing.

پژوهشی درباره داده‌های بهروز قومیتی و جمعیت ترکان استان همدان ایران

چکیده

جغرافیای ایران امروز از نظر مطالعات ترکشناسی اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد. این جغرافیا با دارا بودن تاریخ و تمدنی غنی، هم با پیشینه تاریخی خود و هم داشته‌های امروزش گنجینه‌ای سرشار به شمار می‌رود. برای کشف و درک این گنجینه، بسیاری از رشته‌های مطالعات ترکشناسی در ایران به دنبال پاسخ به پرسش‌های مهم از دیدگاه خود هستند و داده‌های به دست آمده را در اختیار دنیای علم قرار می‌دهند تا رشته‌های مختلف بتوانند از آن استفاده کنند. در این زمینه یکی از سوالات مهم مطالعات ترکشناسی در ایران این است که «جمعیت ترکان در ایران امروز چقدر است؟» در این مقاله، جمعیت و داده‌های قومیتی استان همدان ایران مورد بررسی قرار خواهد گرفت. چارچوب پژوهش‌مان را نیز داده‌های پژوهش احمد حیدری با عنوان «تاریخ تقسیمات سیاسی در استان همدان» تشکیل می‌دهد که در سال 1399 منتشر شده است. ما در پژوهش حاضر داده‌های قومیتی موجود در پژوهش حیدری را مشخص کردیم و تلاش کردیم به این سؤال‌ها پاسخ دهیم که امروزه در استان همدان کدام اقوام به‌ویژه ترک‌ها زندگی می‌کنند و جمعیت آن‌ها چقدر است؟ در طرح موضوع، ابتدا با استفاده از روش استدلال قیاسی، اطلاعات لازم به صورت متوالی از ایران تا استان همدان ارائه شد. به هنگام ارائه داده‌های جمعیتی و قومیتی استان همدان نیز، از روش استدلال استقرایی استفاده شد و داده‌ها به گونه‌ای مرتب شدند که از روستاها آغاز و کل استان همدان را پوشش دهند. در پایان نیز داده‌های کمی متشکل از ارقام مورد تجزیه و تحلیل کیفی قرار گرفت و خروجی‌های ملموس در مورد تمامی اقوام استان همدان به ویژه ترک‌ها به دست آمد. پرونده‌های ملموس نشان می‌دهد که جمعیت ترک‌ها تقریباً 60 درصد از کل جمعیت استان همدان را تشکیل می‌دهد. پس از ترک‌ها، لرها به ترتیب 17.09 درصد، فارس‌ها 10.49 درصد، لک‌ها 7.8 درصد و کردها 4.81 درصد جمعیت استان را تشکیل می‌دهند. از منظر پراکندگی جغرافیایی اقوام در سراسر استان نیز شاهد آن هستیم که ترک‌ها با دارا بودن بیشترین سهم جمعیت استان، در تقریباً 60 درصد استان همدان حضور دارند. در 40 درصد باقیمانده هم سایر اقوام اکثریت جمعیت را تشکیل می‌دهند. با در نظر گرفتن مرکز استان همدان، مشاهده می‌شود که تراکم جمعیت ترکان از مرکز به شمال، کردها از مرکز به غرب، لرها و لک‌ها از مرکز به جنوب و جنوب غربی و فارس‌ها از مرکز به جنوب شرقی و شرق است.

کلیدواژه‌ها: ایران، استان همدان، اقوام، جمعیت ترکان.

Kaynakça

- Albayrak, R. (2013). *Türklerin İrani -yakın gelecek-*. Berikan Yayınevi.
- Atıcı, A. (2017). İran Esedabad'ı: Alan araştırması-na dayalı etnik durum. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 77-102. <https://dergipark.org.tr/en/pub/turuk/issue/42736/517113>
- Atıcı, A. (2018a). *Lalecin Türkçesi*. Paradigma Akademi.
- Atıcı, A. (2018b). Bir temas bölgesi olarak Hemedan. *Köktürk Yazısının Okunuşunun 125. Yılında Orhun'dan Anadolu'ya Uluslararası Türkoloji Sempozyumu* (Cilt 1) (ss. 210-222) içinde. Kesit Yayınları.
- Blağa, R. (1997). *İran halkları el kitabı*. Yeni Zamanlar Dağıtım.
- Çehregani, M. A. (2002). Hedefimiz milli kültürümüze sahip çıkmak. *2023*(14).
- Güldiken, K. (1998). İran'da Yaşayan 33 milyon Türkü düşününüz. *Azerbaycan*, (322).
- Haydari, A. (2020). *Tarih-i taksimat-ı siyasi der ostan-ı Hemedan*. Entesârât-ı Peyrovân-ı Velâyet.
- Hemedan Valiliği. (2022). *Ostandari-yi Hemedan*. <https://www.ostan-hm.ir/> adresinden 17 Eylül 2022 tarihinde erişildi.
- İran İstatistik Kurumu (MAİ). (2022). *Merkez-i amar-ı İran*. <https://www.amar.org.ir/> adresinden 25 Eylül 2022 tarihinde erişildi.
- İran Ulusal Coğrafi İsimler Veri Tabanı. (2022). Paygah-ı milli-yi namha-yı coğrafya-yı İran. <https://gndb.ncc.gov.ir/> adresinden 21 Eylül 2022 tarihinde erişildi.
- Koç, M. (2021, Mayıs). *İran'ın idari yapısı*. İRAM Yayınları.
- Merkezi İstahbarat Teşkilatı (CIA İran). (2022). Central intelligence agency. <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/iran/#people-and-society> adresinden 25 Eylül 2022 tarihinde erişildi.
- Shahgoli, N. ve Yaghoobi, Y. (2022). *İran'da Türkçe yer adları Batı Azerbaycan, Doğu Azerbaycan, Erdebil ve Zencan vilayetleri yerleşim yeri adları (oykonimler)*. U. Başar (Ed.). Ötüken Neşriyat.
- Penaheyân, M. (1972-1973). *Ferheng-i coğrafya-yı milli-yi torkan-ı İran zemin*. Entesârât-ı Dayire-yi Coğrafyay-ı Erteş.
- Rezmara, H. (1949-1960). *Ferheng-i coğrafyay-ı İran (Abadiha)*. Entesârât-ı Dayire-yi Coğrafyay-ı Erteş.
- Saray, M. (1999). *Türk-İran ilişkileri*. Atatürk Araştırma Merkezi.
- Sarrafi, A. R. (1999). İran Türklerinin dili ve folkloru. *Varlık*, (114-3).
- Sarrafi, A. R. (2005). İran'da Türklerin coğrafya ve ahali sayısı. *Dilmaç*, (2).
- Taş, G. (2017). *İran'ın ulusal bütünlüğü ve Güney Azerbaycan sorunu*. Binyıl Yayınevi.